

BREVIARIUM KANONU KULTURY

Propozycje scenariuszy lekcji

Praca zbiorowa



BREVIARIUM KANONU KULTURY

Propozycje scenariuszy lekcji

Praca zbiorowa



**Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2023**

Uczestnicy szkolenia *Breviarium kanonu kultury jako element edukacji klasycznej*, 5 i 6 czerwca w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, w Oddziale w Przemysłu, 28 i 29 września 2023 roku w Centrum Szkoleniowym ORE w Sulejówku i autorzy scenariuszy:

Cecylia Bielnik, Dorota Dąbrowska, Beata Gendek-Barhoumi, Grzegorz Gołaszewski, Elżbieta Gorzkowska, Beata Górczyńska, Danuta Górecka, Agnieszka Grudzińska, Monika Janus, Robert Jaworski, Beata Jędraszczak, Małgorzata Juda-Mieloch, Małgorzata Kamińska, Bernadeta Klimczak, Stanisław Kusiak, Ewa Markiewicz, Joanna Majewska-Lasek, Dariusz Miziołek, Wojciech Papaj, Beata Patkowska, Kamilla Przychodzień, Iwona Rostankowska, Zofia Siudym, Teresa Stachurska-Maj, Aneta Stańczyk, Ewa Sztombka, Emilia Szwarc, Wojciech Tański, Maria Trzos, Magdalena Wacowska, Małgorzata Wielgucka, Waldemar Wiśniowski, Agata Wójcik, Dominika Wojtasińska, Joanna Wójtowicz, Mirella Zajega, Małgorzata Zaraś, Roman Zych, Małgorzata Żuchowska

Redakcja merytoryczna

Michał Gołębiowski

Redakcja językowa i korekta

Elżbieta Gorazińska

Projekt okładki, layout,
redakcja techniczna i skład

Piotr Czajka

© Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2023

Wydanie I

ISBN 978-83-67366-38-0

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp.....	6
Scenariusze lekcji.....	7
Kronika Anonima zwanego Gallem jako przykład źródła historycznego.....	7
Uwaga! Dobrzy ludzie! <i>Niełatwo być dobrym</i> i <i>Bycie człowiekiem szlachetnym</i> Symonidesa.....	8
Dialog z tradycją biblijną w wierszu <i>O Narodzeniu Pańskim</i>	9
Czy praca rzeczywiście uszlachetnia? <i>Georgiki</i> Wergiliusza.....	10
Czy wojna może być czymś wzniosłym? <i>Iliada</i> Homera.....	12
Miłość: szczęście czy cierpienie? <i>Pieśni miłosne</i> Owidiusza.....	13
Piękno ukryte w przedmiotach. <i>Iliada</i> Homera (opis tarczy Achillesa).....	14
Co nadaje sens ludzkiemu życiu? <i>O pocieszeniu, jakie daje filozofia</i> Boecjusza.....	15
Jak być dobrym? <i>Niełatwo być dobrym</i> Symonidesa.....	16

WSTĘP

28 i 29 września 2023 roku odbyło się w Sulejówku szkolenie poświęcone *Breviarium kanonu kultury* rozumianemu jako element edukacji klasycznej. W trakcie tego dwudniowego wydarzenia kadra prowadząca oraz uczestnicy poddawali wspólnej refleksji możliwość wdrożenia *Breviarium* w system nauczania języka polskiego oraz innych przedmiotów humanistycznych, takich jak historia lub etyka, w szkołach ponadpodstawowych.

Jako pokłosie podjętych wówczas działań powstały przykładowe scenariusze lekcji, które prezentujemy w niniejszej publikacji. Ich autorami są zarówno prowadzący, jak i uczestnicy szkolenia. Do prac powstałych w trakcie szkolenia w Centrum Szkoleniowym ORE w Sulejówku dołączyliśmy również te, których autorami są uczestnicy nieco wcześniejszego szkolenia, jakie odbyło się 5 i 6 czerwca 2023 roku w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, w Oddziale w Przemyślu.

Żywimy nadzieję, że opracowane oraz udostępnione w tej publikacji scenariusze będą służyć pomocą kadrze prowadzącej kolejne szkolenia dotyczące *Breviarium kanonu kultury*. Bez wątplenia stanowią one nie tylko inspirację do stworzenia i przeprowadzenia lekcji zgodnych z ideą edukacji klasycznej, ale także cenne źródło wiedzy, szereg wskazówek oraz intuicji, którymi zechcieli podzielić się z nami nauczyciele o ogromnym stażu i doświadczeniu pracy w szkole.

Michał Gołębiowski

SCENARIUSZE LEKCJI

Temat lekcji: **Kronika Anonima zwanego Gallem jako przykład źródła historycznego**

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Etap edukacji: III.

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 90 minut (dwie godziny lekcyjne).

Cel ogólny: rozważenie tezy głoszącej uniwersalność kultury średniowiecza.

Cele szczegółowe: zaznajomienie uczniów z tekstem Galla Anonima jako przykładem kroniki średniowiecznej, określenie funkcji tego typu piśmiennictwa, poznanie znaczenia i roli łaciny w kulturze europejskiej, właściwe interpretowanie znaczenia sakralizacji narodzin władcy na przykładzie kroniki Galla Anonima.

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury*, tablica interaktywna.

Narzędzia ICT: lekcja nie wymaga wykorzystania narzędzi ICT.

Formy pracy: burza mózgów.

Metody pracy: praca z tekstem, dyskusja.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel przedstawia główny problem lekcji.
2. Przypomnienie różnych rodzajów źródeł historycznych.
3. Głośna recytacja tekstu *Pieśni o cudownych narodzinach Bolesława Krzywoustego* lub wysłuchanie tego fragmentu w wykonaniu Janusza Radka.
4. Następuje burza mózgów lub wspólna interpretacja tekstu zogniskowana wokół następujących zagadnień:
 - znaczenie posiadania legalnego potomka przez władcę (co rzutowało również na państwo);
 - wiarygodność kronikarza oraz kroniki średniowiecznej w ogólności;
 - jakim językiem oraz jakimi gatunkami literackimi posługiwali się kronikarze średniowieczni;
 - czym był średniowieczny uniwersalizm;
 - jaką rolę pełniły pielgrzymki, kult relikwii oraz świętych patronów (w tym przypadku zwłaszcza św. Idziego).
5. Praca w grupach na podstawie następujących poleceń: wciel się w rolę średniowiecznego kronikarza i wykorzystując wiedzę z lekcji, stwórz kartę kroniki z wybranego przez siebie okresu rządów Bolesława Krzywoustego.
6. Nauczyciel podsumowuje lekcję pogadanką, której przedmiotem jest namysł nad Gallem Anonimem jako kronikarzem, autorem religijnym oraz przedstawicielem kultury średniowiecznej.

Temat lekcji: Uwaga! Dobrzy ludzie!

Niełatwo być dobrym i Bycie człowiekiem szlachetnym Symonidesa

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).

Etap edukacyjny: III.

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 45 minut (jedna godzina lekcyjna).

Cel ogólny: zapoznanie uczniów z tekstem kultury antycznej, refleksja nad dylematami etycznymi wywołanymi przez utwory Symonidesa.

Cele szczegółowe: ćwiczenie umiejętności interpretacji utworów przynależących do literatury dawnej, analizy porównawczej tekstów kanonicznych, Biblii oraz wytworów popkultury w kontekście namysłu etycznego nad problemem czynienia dobra, zwiększenie wrażliwości etycznej i moralnej uczniów.

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury*, nagranie utworu hip-hopowego *Dobry człowiek* Bonusa RPK, fragmenty Księgi Hioba.

Narzędzia ICT: lekcja wymaga wykorzystania nagrania audio utworu hip-hopowego.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa, indywidualna.

Metody i techniki: praca z tekstem, praca zbiorowa, indywidualna i w grupach.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel wprowadza w problematykę lekcji, tj. jak być/stawać się dobrym człowiekiem.
2. Następuje lektura utworów Symonidesa, tj. *Nie łatwo być dobrym* (1/131) i *Bycie człowiekiem szlachetnym* (2/132). Głośną lekturę może inicjować nauczyciel bądź wyznaczeni uczniowie.
3. Nauczyciel dzieli klasę na grupy. Każda z grup ma za zadanie porównać utwory Symonidesa, odpowiednio przygotowane fragmenty Księgi Hioba oraz piosenki Bonusa RPK *Dobry człowiek*.
4. Liderzy każdej z grup prezentują swoje wnioski przed resztą klasy.
5. Lekcję wieńczy pogadanka nauczyciela z uczniami na temat mocnych i słabych stron, zalet i wad, korzyści i niebezpieczeństw bycia dobrym człowiekiem. Pogadanka tym samym podsumowuje refleksje sformułowane w ramach pracy grupowej.

Temat lekcji: Dialog z tradycją biblijną w wierszu *O Narodzeniu Pańskim*

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych.

Etap edukacyjny: III.

Miejsce i czas: szkoła i/lub przestrzeń pozaszkolna, np. umożliwiająca obejrzenie szopki betlejemskiej, 45 minut (jedna godzina lekcyjna).

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury*, tutaj utwory: Anonim *O Narodzeniu Pańskim* i Franciszka Karpińskiego *Bóg się rodzi* oraz *Pieśń o Narodzeniu Pańskim*.

Cel ogólny: zaznajomienie uczniów z anonimowym tekstem z XV wieku, którego tematem jest religijna treść świąt Bożego Narodzenia.

Cele szczegółowe: uczeń będzie potrafił zdefiniować pojęcie dialogu z tradycją, wskaże elementy i motywy biblijne w tekście poetyckim, konteksty związane z daną epoką, rozpozna i nazwie wartości chrześcijańskie w analizowanych tekstach, nauczy się przedstawiać i bronić obrane przez siebie stanowisko wobec wartości obecnych w interpretowanych utworach.

Narzędzia ICT: projektor albo inne narzędzia elektroniczne.

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa, grupowa.

Metody i techniki: Burza mózgów, praca z tekstem, przekład intersemiotyczny, metoda analogii, analiza i interpretacja, analiza porównawcza.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel wprowadza uczniów w temat lekcji, wykorzystując różne (dowolnie przez siebie dobrane) dzieła kultury, np. nagranie kolędy *Bóg się rodzi* lub obraz zawierający motyw Bożego Narodzenia.
2. Wspólna lektura utworu *O Narodzeniu Pańskim*.
3. Włączenie do interpretacji utworu jak najwięcej kontekstów w postaci utworów podejmujących tematykę religijną.
4. Następuje wspólne tworzenie mapy myśli, której przedmiotem są motywy biblijne w przywołanych tekstach literackich. Swoje refleksje można zapisywać na tablicy tradycyjnej bądź wirtualnej.
5. Formułowanie wniosków na podstawie dotychczasowej pracy, z uwzględnieniem podobieństw i różnic w realizacji motywów biblijnych w wybranych tekstach kultury.
6. Nauczyciel inicjuje klasową dyskusję na temat przyczyn dostrzeżonych różnic w ujęciu motywów biblijnych w przywołanych tekstach kultury.
7. Następuje praca w grupach. Każda z grup ma za zadanie rozpoznać, wskazać i nazwać wartości w przydzielonym tekście kultury, a następnie określić sposób oraz cel takiego ich przedstawienia.
8. Uczniowie wpisują swoje wnioski w tabelę.
9. Następuje prezentacja pracy każdej z grup. Uczniowie, posiłkując się stworzonymi przez siebie tabelami, przedstawiają własne stanowisko wobec wartości zauważonych w analizowanych utworach.
10. Nauczyciel zadaje pracę domową: *Wymień i krótko opisz utwory (poezja, proza, film, sztuki wizualne), które podejmują dialog z wartościami chrześcijańskimi.*

Temat lekcji: Czy praca rzeczywiście uszlachetnia? Georgiki Wergiliusza

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).

Etap edukacyjny: III.

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 90 minut (dwie godziny lekcyjne).

Cel ogólny (główny): zapoznanie uczniów z problematyką moralną i etyczną szczęścia na podstawie wybranych georgik Wergiliusza.

Cele operacyjne (szczegółowe): zaznajomienie uczniów z dorobkiem literackim Wergiliusza, wprowadzenie dzieła rzymskiego antyku, wprowadzenie w literaturę o charakterze idyllicznym, wprowadzenie w fundamentalne wartości kultury europejskiej, warsztaty z hermeneutyki (analizy i interpretacji) tekstu za pośrednictwem wspólnej pracy z fragmentami utworu, zaktywizowanie uczniów do prowadzenia dyskusji, warsztaty argumentacji.

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury*.

Narzędzia ICT: lekcja nie wymaga wykorzystania narzędzi ICT.

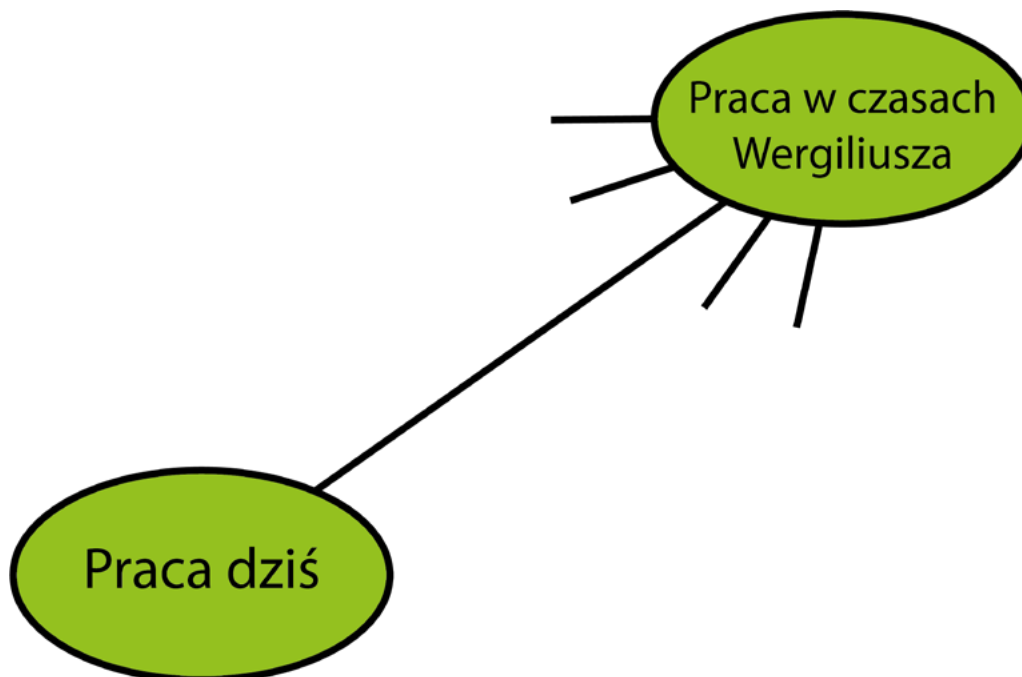
Formy pracy: zbiorowa (analiza i interpretacja utworu poetyckiego, debata klasowa), grupowa (praca w grupach).

Metody i techniki pracy: praca z tekstem, praca zbiorowa, praca w grupach (burza mózgów); metody oparte na słowie (dyskusja), metody aktywizujące (tworzenie mapy mentalnej, dyskusja, zaprezentowanie pracy domowej).

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel przedstawia główny problem lekcji: Czy praca jest czymś koniecznym dla ludzkiego życia? Czy jest wyłącznie przykrym obowiązkiem, czy też niesie za sobą jakieś wartości duchowe? Czy ma sama w sobie jakieś walory, czy stanowi raczej przykry ciężar?
2. Przedłużeniem wstępu poczynionego przez nauczyciela jest krótka pogadanka z uczniami na temat wartości ludzkiej pracy: Jak zagadnienie konieczności i/lub wartości ludzkiej pracy postrzegają uczniowie?
3. Klasa zostaje podzielona na trzy grupy; każda ma za zadanie stworzenie mapy mentalnej ukazującej skojarzenia związane z pracą. Jedna część dotyczy tego, jak znaczenie pracy dla życia widzą uczniowie, a druga, zostawiona jako pusta – jak widział to zagadnienie Wergiliusz.
4. Następuje wspólna lektura georgiki, którą można wybrać spośród podanych: 3/291; 5/295-297; 6/298-299; 7/299-302.
5. Fragment jest wspólnie interpretowany pod kierownictwem nauczyciela.
6. Pozostałe fragmenty zostają rozdzielone uczniom, po jednym na grupę.
7. Następuje lektura przydzielonych fragmentów oraz praca każdej z grup nad mapą mentalną, która z jednej strony tworzy własne skojarzenia uczniów związane z pracą, a z drugiej – skojarzenia, jakie wynikają z lektury utworu Wergiliusza. Ważne, aby skupić się na wartościach, które wiążą się z zagadnieniem pracy. Wartości/skojarzenia wspólne dla uczniów i Wergiliusza zostają zaznaczone, jak na poniższej ilustracji.

Schemat 1: Przykładowa mapa mentalna stanowiąca wyobrażenie pracy wykonanej przez uczniów w ramach lekcji



Źródło: Materiały ze szkolenia *Breviarium kanonu kultury jako element edukacji klasycznej*, Sulejówek, 28–29.09.2023 r.

8. Mapa zostaje uzupełniona o refleksje, które powstały w wyniku pracy grupowej.
9. Każda z grup prezentuje przed klasą efekty swojej pracy, włączywszy w to komentarz dotyczący tego, co widać na mapach mentalnych.

Komentarz metodyczny:

Obie lekcje odwołują się do wielorakich form aktywności uczniów, począwszy od interpretacji tekstu, aż po własny twórczy wkład w formułowanie wniosków z lektury. Nauczyciel pełni rolę osoby, która odpowiednio prowadzi uczniów, zostawiając spore miejsce dla ich osobistej aktywności, nadzoruje ramy interpretacji, a następnie porządkuje wnioski oraz dokonuje podsumowania treści.

Temat lekcji: Czy wojna może być czymś wzniosłym? *Iliada* Homera

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).

Etap edukacyjny: III.

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 90 minut (dwie godziny lekcyjne).

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 90 minut (dwie godziny lekcyjne).

Cel ogólny (główny): refleksja moralna nad wojną oraz jej obrazem w *Iliadzie* Homera.

Cele operacyjne (szczegółowe): wprowadzenie uczniów w specyfikę eposu jako gatunku literackiego (styl wzniosły mówienia o wojnie), refleksja nad etycznym aspektem literackiego opisu wojny, wprowadzenie w fundamentalne wartości kultury europejskiej, warsztaty z hermeneutyki (analizy i interpretacji) tekstu za pośrednictwem wspólnej pracy z fragmentami utworu, zaktywizowanie uczniów do prowadzenia dyskusji.

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury*.

Zastosowanie narzędzi ICT do realizacji danych zajęć/lekcji: brak.

Formy pracy: zbiorowa (analiza i interpretacja utworu poetyckiego, burza mózgów).

Metody i techniki pracy: praca z tekstem, praca zbiorowa; metody oparte na słowie (dyskusja), metody aktywizujące (tworzenie mapy mentalnej, dyskusja, zaprezentowanie pracy domowej).

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel dokonuje wspólnej lektury fragmentu *Iliady*, tj. [4]/72-74 oraz [9]/86-87; może to być głośna recytacja z udziałem uczniów wyznaczonych do tego zadania.
2. Interpretacja zarówno formy, jak i treści przedstawionych fragmentów staje się wstępem do pogadanki na temat sposobów pisania o wojnie; nauczyciel formułuje pytania:
 - Czy na temat wojny wciąż można mówić/pisać stylem podniosłym? → czy jest to dziś etyczne?
 - Dlaczego Homer zdecydował się na wysoki styl swojego opisu wojny?
 - Czy antyczne rozumienie wojny różniło się od tego, z którym mamy do czynienia obecnie?
 - Jakie uczniowie znają inne utwory podejmujące temat wojny: czym się różnią, a w czym są podobne do *Iliady* Homera?
3. Jako komentarz lub swego rodzaju podsumowanie pogadanki zostaje wyświetlony fragment filmu *Cienka czerwona linia*, w którym widz jest świadkiem refleksji filozoficznych dotyczących wojny.
4. Klasa zostaje podzielona na grupy, z których każda tworzy mapę mentalną bądź tabelę obrazującą wartości i antywartości związanych z wojną.

Temat lekcji: Miłość: szczęście czy cierpienie? *Pieśni miłosne Owidiusza*

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).

Etap edukacyjny: III.

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 45 minut (jedna godzina lekcyjna).

Cel ogólny (główny): zapoznanie uczniów z problematyką moralną i etyczną szczęścia na podstawie wybranych georgik Wergiliusza.

Cele operacyjne (szczegółowe): przećwiczenie umiejętności prowadzenia dyskusji z użyciem racjonalnych i koherentnych argumentów, pogłębienie warsztatu analizy i interpretacji utworu przynależącego do literatury dawnej, namysł etyczny nad wartościami reprezentowanymi przez Owidiusza.

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury*.

Narzędzia ICT: lekcja nie wymaga wykorzystania narzędzi ICT.

Formy pracy: zbiorowa (analiza i interpretacja utworu poetyckiego, debata klasowa), grupowa (praca w grupach).

Metody i techniki pracy: praca z tekstem, praca zbiorowa, praca w grupach; metody oparte na słowie (dyskusja); metody aktywizujące (tworzenie mapy mentalnej, dyskusja, zaprezentowanie pracy domowej).

Przebieg lekcji:

1. Lekcję otwiera pogadanka nauczyciela i uczniów na temat miłości: czy wiąże się z nią jedynie radość, spełnienie i szczęście, czy może także ból, cierpienie i smutek? W jakich okolicznościach pojawiają się w kontekście miłości pozytywne odczucia, a w jakich te trudne i niechciane?
2. Następuje wspólna lektura oraz analiza wybranych utworów ze zbioru *Pieśni miłosnych* Owidiusza.
3. Uczniowie na tej podstawie mają sporządzić listę zalet oraz wad, korzyści i strat, zła i dobra wynikających ze stanu zakochania; praca może przybrać formę burzy mózgow.
4. Następuje prezentacja wyników pracy.
5. Klasa zostaje podzielona na dwie grupy, z czego jedna ma za zadanie obronić miłość i zakochanie, przedstawiając korzyści, a druga przeciwnie – poddać miłość pod stan oskarżenia; na tej podstawie toczy się debata klasowa.
6. Lekcję zamyka pogadanka: czy wobec tego, co powiedziano na lekcji, warto się zakochiwać? Czy przeważają tutaj pozytywne czy negatywne czynniki?

Temat lekcji: Piękno ukryte w przedmiotach. *Iliada* Homera (opis tarczy Achillesa)

Adresat lekcji: III etap edukacyjny (klasa I).

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 90 minut (dwie jednostki lekcyjne).

Cel główny: zaznajomienie uczniów z dorobkiem kultury starożytnej Grecji.

Cele operacyjne: zaznajomienie uczniów z dorobkiem literackim Homera, analiza i interpretacja tekstów źródłowych, doskonalenie umiejętności redagowania opisu, uwrażliwienie uczniów na wartości dobra i piękna wyłaniające się z opisu tarczy Achillesa, poszukiwanie uniwersalnych wartości w dorobku kultury starożytnej Grecji, doskonalenie umiejętności posługiwania się narzędziami ICT.

Środki dydaktyczne: *Breviarium kanonu kultury* (s. 93).

Narzędzia ICT: Lekcja nie wymaga wykorzystania narzędzi ICT.

Formy: Zbiorowa i grupowa, analiza i interpretacja tekstu.

Metody i techniki pracy: STEAM, projekt *Tarcza Achillesa wczoraj i dziś*, praca z tekstem, dyskusja, praca w grupach, lekcja odwrócona.

Przebieg lekcji:

1. Zapoznanie uczniów z tematem i przebiegiem lekcji.
2. Podział klasy na dwie grupy, w ramach których uczniowie mają za zadanie przeczytać opis tarczy Achillesa oraz otrzymują kartę pracy.
3. Następuje prezentacja wyników prac obu grup. Karty pracy mogą być wspólnie uzupełniane pod kierunkiem nauczyciela.
4. Nauczyciel inicjuje debatę na temat wartości piękna w przedmiotach użytkowych.
5. Następuje zebranie i podsumowanie wniosków z lekcji.
6. Nauczyciel zwraca uwagę na uniwersalność i ponadczasowość dziedzictwa literackiego oraz intelektualnego starożytnej Grecji.
7. Nauczyciel zaprasza chętnych uczniów do uczestnictwa w projekcie STEAM-owym, polegającym na stworzeniu tarczy Achillesa z wykorzystaniem cyfrowych technologii, sztucznej inteligencji (AI) oraz grafiki komputerowej.

Temat lekcji: Co nadaje sens ludzkiemu życiu?
O pocieszeniu, jakie daje filozofia Boecjusza

Adresat lekcji: uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).

Etap edukacyjny: III.

Miejsce i czas: sala lekcyjna, 45 minut (jedna godzina lekcyjna).

Cel ogólny: poznanie sylwetki twórczej Boecjusza oraz traktatu *O pocieszeniu, jakie daje filozofia* jako klasycznego dzieła literatury europejskiej.

Cele szczegółowe: doskonalenie umiejętności w zakresie czytania ze zrozumieniem tekstu przynależącego do literatury dawnej; warsztaty z pracy zespołowej oraz wystąpienia publicznego; przećwiczenie umiejętności prowadzenia dyskusji wraz z formułowaniem racjonalnej i spójnej argumentacji, pogłębienie umiejętności.

Metody: praca w grupach, heureka, analiza i interpretacja tekstu.

Narzędzia ICT: lekcja nie wymaga wykorzystania narzędzi ICT.

Formy: indywidualna, grupowa.

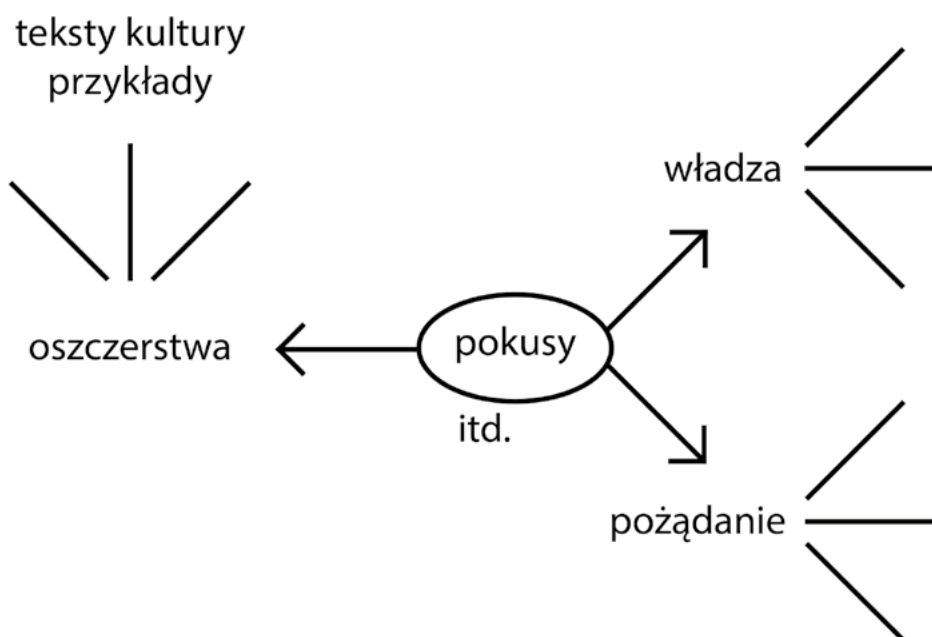
Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel zadaje pytanie kluczowe, które jest jednocześnie tematem lekcji:
Co nadaje sens ludzkiemu życiu?
2. Klasa zostaje podzielona na grupy (5–6 zespołów). Każda z grup otrzymuje przydzielony tekst z utworu Boecjusza (przydzielenie tekstów może odbywać się drogą losowania).
3. Nauczyciel daje uczniom dyspozycje do dalszej pracy:
 - przeczytanie zadanego tekstu;
 - określenie wartości, o których mówi poeta w analizowanym fragmencie;
 - dlaczego poeta wskazuje na te, a nie inne wartości, w czym są one ważne i co dają człowiekowi;
 - podanie innych tekstów kultury, w których pojawiają się te same wartości, na które wskazuje Boecjusz.
4. Następuje praca zespołowa polegająca na wspólnym przygotowaniu plakatu.
5. Następuje prezentacja wyników pracy każdego z zespołów przed resztą klasy.
6. Podsumowanie zajęć w postaci dyskusji na temat: *Czy wartości odnalezione w tekście Boecjusza mogą nadać sens życiu współczesnego człowieka?*
7. Nauczyciel zadaje ćwiczenie domowe, tj. zredagowanie krótkiego tekstu, w którym uczeń wyjaśnia, jakie wartości uznaje za fundamentalnie ważne dla swojego życia.

Temat lekcji: Jak być dobrym? Niełatwo być dobrym Symonidesa**Adresat lekcji:** uczniowie szkół ponadpodstawowych (liceum/technikum).**Etap edukacyjny:** III.**Miejsce i czas:** sala lekcyjna, 45 minut (jedna godzina lekcyjna).**Cel ogólny:** poznanie tekstu Symonidesa i rozważania na temat czynienia dobra i stojących przed człowiekiem pokus.**Cele szczegółowe:** uczeń zna tekst i na podstawie utworu wskazuje pokusy stojące przed dobrym człowiekiem, potrafi wskazać różne teksty kultury stanowiące kontekst dla wiersza Symonidesa, potrafi odróżnić dobro od zła oraz uzasadnić swój wybór.**Metody:** metaplan, lekcja odwrócona, problemowa.**Narzędzia ICT:** lekcja nie wymaga wykorzystania narzędzi ICT.**Formy:** indywidualna, jednolita, grupowa.**Przebieg lekcji:**

1. Wprowadzenie do wcześniej zadanego uczniom materiału literackiego, tj. *Niełatwo być dobrym* Symonidesa. Punktem wyjścia jest postawiony problem: Co znaczy być dobrym? Uczniowie w dowolnej formie przedstawiają odpowiedź na zagadnienie.
2. Nauczyciel zadaje uczniom pytania o charakterze filozoficznym czy egzystencjalnym, np. Czym jest dobro? Czym jest pokusa?
3. Odczytanie na głos tekstu Symonidesa.
4. Burza mózgów towarzysząca lekturze utworu.
5. Uczniowie tworzą mapę pokus na podstawie wspólnej lektury utworu Symonidesa oraz znajomości innych tekstów kultury.

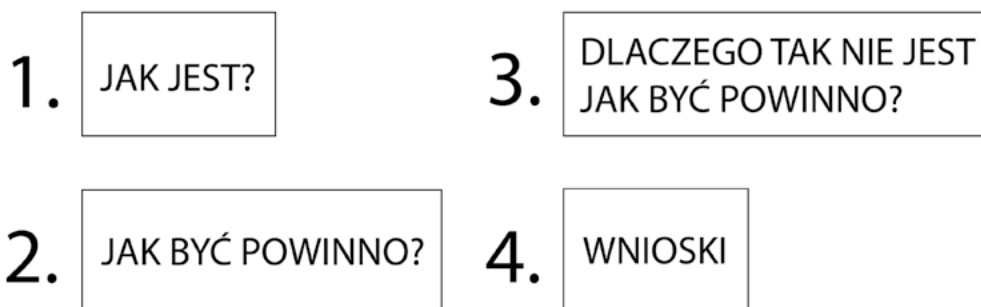
Schemat 2: Mapa mentalna przedstawiająca możliwe skojarzenia uczniów z pojęciem pokusy



Źródło: Materiały ze szkolenia *Breviarium kanonu kultury jako element edukacji klasycznej*, Sulejówek, 28–29.09.2023 r.

6. Rozmowa nauczyciela z uczniami na temat kanoniczności tekstu, jego aktualności oraz uniwersalności przedstawianych w nim wartości, tj. dobra, skromności, umiarkowania, uczciwości, prawdy, w tym także klasycznej triady wartości.
7. Tworzony jest metaplan z podziałem na grupy. Pytanie: Co sprawia, że trudno być dobrym dzisiaj? Uczniowie podają przykłady z życia.

Schemat 3. Przykładowy metaplan stworzony przez uczniów na podstawie pytania: *Co sprawia, że trudno być dobrym dzisiaj?*



Źródło: Materiały ze szkolenia *Breviarium kanonu kultury jako element edukacji klasycznej*, Sulejówek, 28–29.09.2023 r.

8. Podsumowanie. Każda z grup wybiera dla siebie odpowiednią sentencję, np. *A prawda – wszechpotężna*.

NOTATKI

